

Sapņu māja. Kāpēc vēlmes no pagātnes mēdz būt bīstamas

Klasiska situācija. Pie manis uz pieņemšanu ierodas vīrietis vecumā ap četrdesmit – sauksim viņu par Rolandu – drūms un nomākts. Es jautāju: “Kas ar jums noticis?” Bet viņš bēdīgā balsī atbild: “Ek, piepildīju savu seno sapni...” Skumji nopūšas un sāk stāstīt.

Viņam bijis gaišs un skaists bērnības sapnis: aizbraukt uz Franciju. Un padzīvot tur. Šo sapni viņš loloja ļoti ilgi un tā sarada ar to, ka tas kļuva par daļu no viņa personības. Rolands pabeidza universitāti, apprecējās, veidoja karjeru. Braukt uz Parīzi kā garām- ejot, uz pāris dienām viņam negribējās. Viņš sapņoja par laimi pilniem klēpjiem – dzīvot Monmartrā nedēļām ilgi, staigāt pa džeza klubiem un dzert vīnu pusdienās un vakariņās. Beidzot četrdesmit gadu vecumā viņam radās iespēja šo seno sapni īstenot. Sieva viņam bija gadījusies mīloša un neiebilda: ja reiz sapnis, lai tā būtu. Un viņš ar paziņu starpniecību noīrēja dzīvoklīti un aizlidoja uz Parīzi, brīvs kā putns un pilns patīkamu gaidu: “Redzēt Parīzi un mirt.” Atlidoja. Ieraudzīja – un no sajūsmas nenomira: pilsēta kā pilsēta, nekā īpaša, trokšņaina, netīra, tūristu pilna. Restorānos apkalpo slikti. Un pēc divpadsmit dienām iecerēto sešu nedēļu vietā viņš noskumis atgriezās mājās. Mēs par to parunājām, un pēc stundas viņš no manis aizgāja – jau ar smaidu sejā. Bet pēc pusgada nopirka motociklu un iestājās baikeru klubā.

Kas bija noticis ar Rolanda sapni? Viņš sen bija no tā izaudzis. Un pats to nemanīja. Viņam paveicās: bērnības sapnis izrādījās salīdzinoši lēts. Dažkārt tas maksā dārgi šī vārda tiešā nozīmē. Četrdesmit piecus gadus vecais Artūrs visu savu bezrūpīgo bērnību bija

pavadījis vecmāmiņas vasarnīcā Jūrmalā. Tur bija ļoti omulīgi, un viņš gadu desmitiem sapņoja par ko līdzīgu. Beigu beigās uzcēla sev vasarnīcu pie jūras. Kāpu zonā. Ievācās tajā, taču laimi neizjuta: mājā auksti, vakaros kaulus lauž no mitruma, sildītājs darbojas augu dienu, tērē elektrību, vakaros mauriņā odi neliek mieru. Un jumts atkal sācis tecēt... Rūpju bez gala, bet prieku tikpat kā nekādu: tik vien kā nedēļu vasarā padzīvot un pāris reižu nopeldēties jūrā. Vilšanās par sapņa piepildījumu izrādījās liela un mokoša. Taču viņš, būdams vecpūsis, ar savu “sapni” vismaz nesabojāja dzīvi nevienam citam!

Daudz ļaunāk ir tad, ja kāds iesaista sava sapņa piepildīšanā daudz dažādu cilvēku un domā, ka viņus visus tas interesē. Piecdesmitgadīgo Eduardu kopš bērnības saistīja sapnis par lielu māju vairākām ģimenes paaudzēm. Viņš sakrāja naudu, paņēma kredītus un sāka būvēt māju “visiem” – tajā bija paredzēta vieta vecajai mātei, trim bērniem un nākamajiem mazbērniem. Tas nekas, ka pagaidām viņiem uz pieciem ir neliels 602. sērijas trīsistabu dzīvoklis. Toties cik labi būs vēlāk! Viņš neapciemoja atsevišķi dzīvojošo māti, nesarunājās ar sievu, nepastaigājās ar bērniem. Sapņu būve aprija visu viņa laiku, naudu, dzīvi. Viņš dzīvoja ar attieksmi: “Kā?! Es jums māju ceļu, bet jums par mani nospļauties?” Taču māju Eduards cēla nevis viņiem, bet sev. Pēc septiņiem gadiem monstrozā pils bija gatava. Un nevienam nebija vajadzīga. Pieaugušie dēli atteicās dzīvot zem viena jumta ar vecākiem. Meita ieplānojusi mācīties ārzemēs. Sieva būvniecības laikā atsvešinājusies no vīra un pievērsusies darbam. Un saimnieks ir izmisis: izrādās, tas, kas viņam bijis sapnis, pārējiem kļuvis par nepatīkamu šķērslī. Tagad viņš saprot, cik daudz ir zaudējis: pats nav atpūties, bērni nemanot izauguši un izklīduši kur kurais, māte pavisam novecojusi un nepārtraukti

slimo. Eduardu māc skumjas. Septiņas lielas istabas, kurās atbalsojas tukšums – vai gan to viņš gribēja panākt?

Iztin konfekti no papīriņa

Jebkurš sapnis sastāv no satura – emocionālās būtības – un skaista iesaiņojuma – tās formas, kurā mēs šo būtību vēlamies realizēt. Sapņa par Parīzi saturs ir vēlme pēc romantiskas, spilgtas un neatkarīgas dzīves. Pats brauciens uz Parīzi ir krāsains papīriņš, kurā tas iesaiņots. Būdams pusaudzis, Rolands lasīja vispirms Dimā romānus, pēc tam Hemingveja atmiņu krājumu par dzīvi Parīzē “Mūžīgi svētki”. Kad kļuva pieaudzis, vēlme pēc romantikas, spilgtuma un neatkarības palika, bet Parīzes iesaiņojums izrādījās nevajadzīgs. Tas arī radīja vilšanos.

Mūsu otrajam varonim bērnībā nebija pašam sava stūrīša, un radnieki nepārtraukti ielauzās viņa personiskajā telpā. Viņš alka nevis pēc sienām un jumta, bet gan pēc miera un vienatnes. Un tajā pašā laikā pēc tā, lai kāds viņam nodrošinātu klusu omulību, kā to savulaik bija darījusi vecmāmiņa. Viņa sapņa saturs – tikt pie patvēruma un dzīvot tur kopā ar kādu jauku un līdzsvarotu dāmu. Taču iegūt viņš ieguva iesaiņojumu: vēju izpūstu namiņu kāpās.

Trešais varonis sapņoja par tuvību ar ģimeni, ilgojās pēc tuvieku atbalsta. Un iesaiņoja sapni mājas tēlā. Pierada pie spilgtā papīriņa. Tā vietā, lai nopirktu ģimenei lielāku dzīvokli un būdītu tajā ģimenes idilli, viņš septiņus gadus būvēja savu nevienam nevajadzīgo māju.

“Pagātnes sapņa” īpatnība slēpjas tajā apstākļi, ka mēs pie šī sapņa esam tik ļoti pieraduši, ka nepievēršam uzmanību tā saturam, bet noņemamies tikai ar formu: “Gribu uz Parīzi! Gribu māju!” Un nemaz nedomājam par to, kam mums tā Parīze vai māja ir

vajadzīga. Bet forma, starp citu, jau sen neatbilst saturam, jo tā mums ir radusies bērnībā, kad bija grūti apzināties savas patiesās vēlmes un tikt skaidrībā ar mērķiem, turklāt mēs domājam naivi un pārāk tieši. Tāpēc, jo vecāks ir mūsu sapnis, jo noderīgāk ir apdomāt, vai tas atbilst mūsu pašreizējām interesēm. Ir jāizņem saturs no krāsainā iesaiņojuma un jāpiepilda tas, nevis jādzenas pēc tukša konfektes papīriņa. Tad nebūs jāpiedzīvo vilšanās: “Bet konfektes taču iekšā nemaz nav!”

Kad mēs pārskatām savus sapņus, tad pārstājam dzīvot pagātnē un tā neaprij mūsu tagadni. Mēs necenšamies realizēt to formu, kas atbilst agrākajiem gadiem, bet iegūstam saturu tāpat kā Rolands, kurš atteicās no Parīzes un nopirka sev motociklu.

Kāpēc darīt cilvēkiem labu

Es saskatu tam trīs ļoti nopietnus iemeslus. Pirmkārt, savas pašvērtības celšanai. Visi grib būt labi, un nevienam nepatīk būt sliktajam. Labākā iespēja, kā sajūties lieliskam un pat dievišķam, – nesavtīgi izdarīt kādam kaut ko labu.

Otrkārt, lai mainītu pasauli sev apkārt uz labu. Ir ļoti patīkami atrasties starp apmierinātiem kaimiņiem, iziet tīrā kāpņu telpā un priecāties par glītu puķu dobi zem loga. Ja tādēļ jāorganizē sestdienas talka, jāpērk par savu naudu mazgājamais līdzeklis un stādi, – rezultāts tomēr ir tā vērts.

Treškārt, kad darām labu cits citam, mums kļūst interesantāk dzīvot. Lai ilustrētu šo apgalvojumu, pastāstīšu kādu stāstu. Nē, tas nebūs piemērs no manas dzīves, citādi es riskētu kļūt netaktisks. Stāsts ir par kādu man sen un labi pazīstamu cilvēku.